

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6Co/13/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3812201431
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 08. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Marková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3812201431.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Stanislavy Markovej a členiek JUDr. Ľubice Bajzovej a Mgr. Martiny Trnavskej v právnej veci navrhovateľa: S.O.S. financ, s.r.o., so sídlom Winterova 1777/60, Piešťany, IČO: 36 250 406, proti odporkyni: R. Y., narodená XX.XX.XXXX, bytom D. N. XXX/XX, B., zastúpenej E. V., narodenej XX.XX.XXXX, bytom D. N. XX/XX, B., o zaplatenie 9.443,68 eur s príslušenstvom, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Okresného súdu Prievidza zo dňa 24. septembra 2014, č. k. 5C/69/2012-151, jednomyselne, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu m e n í tak, že návrh navrhovateľa z a m i e t a .

Odporkyni náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd v poradí druhým rozsudkom vyhovel návrhu navrhovateľa a priznal mu proti odporkyni nárok na zaplatenie 9.443,68 eur a náhradu trov konania vo výške 566,50 eur. Rozsudok vychádza zo skutkových zistení, že dňa 10.05.2006 navrhovateľ ako veriteľ uzavrel s odporkyňou ako dlžníčkou zmluvu o úvere, na základe ktorej poskytol odporkyni úver vo výške 350.000 Sk - 11.617,87 eur. Záväzok odporkyne bol zabezpečený prevodom vlastníckych práv k nehnuteľnostiam. V konaní tamajšieho súdu sp. zn. 6C/65/2009 - rozsudok zo dňa 30.11.2010 v spojení s rozsudkom tunajšieho krajského súdu zo dňa 10.01.2012, č. k. 5Co/85/2011-205, bola vyslovená neplatnosť úverovej zmluvy a jej akcesorického dojednania o zabezpečení záväzku. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 18.01.2012. Odporkyňa na uvedený úver uhradila 65.500 Sk - 2.174,19 eur. V dôsledku neplatnosti úverovej zmluvy, vzniklo odporkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 9.443,68 eur. Odporkyňa uplatnila námietku premlčania nároku navrhovateľa, ktorú posudzoval okresný súd podľa pokynov v zrušujúcom uznesení tunajšieho krajského súdu zo dňa 25.06.2014, č. k. 6Co/577/2013-118. Konštatoval, že v prejednávanej veci ide o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, preto účinky neplatnosti nastávajú od počiatku (ex tunc), t. j. akoby táto zmluva nebola vznikla. Bezdôvodné obohatenie vzniknuté z takejto zmluvy vzniká od okamihu poskytnutia finančných prostriedkov, v danom prípade od 11.05.2006. Navrhovateľovi uplynula tak subjektívna ako aj objektívna trojročná premlčacia doba podľa § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, a to dňom 11.05.2009. Nárok uplatnil proti odporkyni 30.01.2012, teda až po uplynutí objektívnej premlčacej doby. Dobré mravy sú meradlom hodnotenia konkrétnych situácií zodpovedajúcim všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti v súlade s obecnými morálnymi zásadami demokratickej spoločnosti. Uplatnenie námietky premlčania zásadne neodporuje dobrým mravom, avšak môžu nastať situácie, keď uplatnenie námietky premlčania je prejavom zneužitia práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil, a voči ktorému by zánik nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprímerane tvrdým postihom (k tomu viď II. ÚS 309/95 a I. ÚS 643/04). Pri posudzovaní otázky, či uplatnenie námietky premlčania je v rozpore s dobrými mravmi, v dôsledku čoho dochádza k zásahu do právnej istoty, súd berie do úvahy aj

to, prečo oprávnený svoje právo neuplatnil včas. V danej veci uplatnenie ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka pri posudzovaní výkonu práva odporkyne vzniká námietka premlčania nároku navrhovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia, považoval okresný súd za opodstatnené. Je nepochybné, že konanie o neplatnosť zmluvy iniciovala (odôvodnene) sama odporkyňa, navrhovateľovi však nevrátila istinu, ktorú jej poskytol podľa zmluvy. Navrhovateľ až do skončenia konania o neplatnosť zmluvy nevedel, s akým výsledkom sa konanie skončí, keďže odporkyňa napádala samotnú zmluvu, ako aj zmluvu o zabezpečení záväzku prevodom práva k nehnuteľnosti podľa § 563 Občianskeho zákonníka, ktorú účastníci uzavreli 11.05.2006, preto svoje právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, spočívajúce v poskytnutom plnení, čo predstavovalo značnú sumu 350.000,- Sk, t.j. 11.617,87 eur, proti odporkyni neuplatnil. Je zrejmé, že napriek značnej sume, ktorá bola odporkyni poskytnutá, táto nespĺnila svoj záväzok poskytnuté finančné prostriedky uhradiť, splatila iba sumu 2.174,19 eur. Krátko pred splatnosťou celého úveru (dňa 11.05.2009) podala žalobu o neplatnosť zmluvy (žaloba zo dňa 02.04.2009), teda takmer koncom objektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia (dňa 11.05.2009) a bez toho, aby navrhovateľovi vrátila poskytnuté finančné prostriedky. Navrhovateľovi pritom bol návrh na určenie neplatnosti úverovej zmluvy doručený dňa 7.5.2009, teda len 4 dni pred skončením plynutia 3-ročnej objektívnej premlčacej doby na podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia. Pokiaľ odporkyňa v konaní uvádzala, že prvostupňový súd nie je názorom odvolacieho súdu viazaný v prípade, že toto rozhodnutie je nesprávne a porušujúce práva spotrebiteľa s poukazom na rozhodnutie ESD C-173-09, okresný súd uviedol, že podľa uvedeného rozhodnutia nie je právne posúdenie súdu vyššieho stupňa pre prvostupňový súd záväzné v súlade s vnútroštátnym procesným právom, ak sa tento súd v súvislosti s výkladom, o ktorý požiadal súdny dvor, domnieva, že uvedené posúdenie nie je v súlade s právom Únie. V danej veci sa o takúto situáciu nejedná, a preto sa súd I. stupňa cíti byť právnym názorom odvolacieho súdu viazaný. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Navrhovateľ mal v konaní úspech, preto mu vznikol aj nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Navrhovateľ si v konaní uplatnil náhradu trov konania v sume 566,50 eur, t.j. zaplatený súdny poplatok za podaný návrh na začatie konania, iné trovy si voči odporkyni neuplatnil, čo v konaní aj výslovne uviedol. Súd preto odporkyni uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania v sume 566,50 eur.

Proti tomuto rozsudku odporkyňa podala včas odvolanie. Navrhla rozsudok okresného súdu zmeniť a návrh navrhovateľa zamietnuť, alternatívne rozsudok okresného súdu ako vecne nesprávny aj z dôvodu neaplikovania § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení zákona č. 102/2011 Z. z. (správne zák. č. 102/2014 Z. z.) zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. V odvolaní deklarovala uplatnenie viacerých odvolacích dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. a), b), c), d), f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) a porušenie ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. Predmetný rozsudok je predovšetkým založený na nesprávnom právnom posúdení veci a nesprávnom vyhodnotení dôkazov a skutkových zistení, ktoré plynú jednak z dokazovania prejednávanej veci a jednak z konaní o určenie neplatnosti zmlúv uzavretých medzi žalobkyňou a žalovanou. Vznosenou námietkou premlčania nejde o rozpor s dobrými mravmi, keďže rozpor s dobrými mravmi možno pričítať protistrane, ktorá celý čas postupovala protizákonne, a to už od prípravy zmluvy až po snahu o nútené vysťahovanie z bytu. Zároveň uvádza, že nedostatok bdelosti navrhovateľa vzniká protinávrh včas počas plynutia premlčacej doby nemožno sanovať dobrými mravmi, ktoré neslúžia na ochranu subjektov, ktoré právo porušujú a počítajú s úžitkami z jeho porušenia. Pohľadávka vyplývajúca z úverovej zmluvy uzatvorenej medzi navrhovateľom a odporkyňou sa už skôr premlčala, pričom v rámci plynutia premlčacej doby a ani do právoplatnosti rozhodnutia súdu o neplatnosť úverovej zmluvy si navrhovateľ svoju pohľadávku nijakým právne relevantným spôsobom neuplatnil. Práve navrhovateľ mal byť v súlade so zásadou *vigilantibus iura bdelý* a mal si svoj návrh na vyplatenie sumy uplatniť protinávrhom v prebiehajúcim konaní o určení neplatnosti spotrebiteľských zmlúv. Nedostatok *vigilantibus iura* nemožno sanovať jednostranným účelovým použitím inštitútu dobrých mravov v prospech silnejšej zmluvnej strany, ktorá v celom regióne Trenčína hrubým spôsobom deložovala spotrebiteľa, vyhrážala sa im, dávala im sústavne na podpis zmluvy, ktoré práva spotrebiteľov poškodzovali a podobne. Pokiaľ ide o záver prvostupňového súdu, tento je odôvodnený zjavne zmätočne, keďže súd nárok nebankovej spoločnosti priznal, avšak v celom odôvodnení uviedol, že námietku premlčania nemožno považovať za rozpornú s dobrými mravmi. Preto ani len nie je možné ustáliť, akými právnymi úvahami sa súd riadil, keď nárok žalobcov priznal a už vôbec sa nezaoberal námietkami žalovanej - v dôsledku čoho ani len nevyvážil právne argumenty žalobcu a žalovaného vo vzťahu k spornému nároku. Zmätočnosť napadnutého rozhodnutia sa prejavuje v jeho zjavnej

nepreskúmateľnosti, ktorá vedie k porušeniu § 157 ods. 2 O.s.p. a porušením ústavného práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Pokiaľ ide o porušenie práva na súdny proces a prístup k súdu, akcentovala aj ďalšie nekonzistentné časti odôvodnenia rozhodnutia, z ktorých je toto nepochopiteľné a nezrozumiteľné, napríklad v časti predposledného odseku rozhodnutia, kde sa súd žiadnym spôsobom nevysporiadal s námietkami žalovanej. Vadami plne subsumovateľnými pod odvolacie dôvody trpia aj úvahy súdu o možnosti uplatnenia nároku žalobcu v spojení s uplatnením žaloby o určenie neplatnosti uzavretých zmlúv zo strany žalovanej. Podanie žaloby o určenie neplatnosti uzavretých spotrebiteľských zmlúv niekoľko dní pred uplynutím objektívnej premlčacej doby nemení nič na tom, že už v konaní o neplatnosť uzavretých zmlúv si mohol žalobca svoje nároky uplatniť protinávrhom. Uvažovanie o uplatnení § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka musí mať svoje limity a musí vyvažovať právne postavenie oboch účastníkov sporu. Je preto potrebné odmietnuť taký výklad použitia dobrých mravov, ktorý nahrádza bdelosť a profesionalitu účastníka právneho vzťahu, ktorému najmä svedčí nadvláda v celom zmluvnom vzťahu. Nesprávnosť úvahy súdu o možnosti uplatnenia pohľadávky žalobcom v prípade, keď žalovaná niekoľko dní pred uplynutím objektívnej premlčacej doby uplatnila na súde nárok na určenie neplatnosti zmluvy je zvýraznená aj samotným postupom žalobcu, ktorý nikdy v celom právnom vzťahu a ani v žiadnom prípade, kedy uzavíral zmluvu ani len nepomyslel na to, že by si na súde uplatnil proti spotrebiteľovi pohľadávku. Toto jeho konanie vyplývalo zo skutočnosti, že na základe zabezpečovacieho prevodu práva sa vždy bez súdneho procesu chcel rýchlo a protiprávne zmocniť majetku spotrebiteľov a následne týchto násilne a bez exekučného titulu deložovať. Je preto doslova nesprávne a hodnotovo pomýlené, ak súd pri nezohľadnení predchádzajúceho konania žalobcu a jeho celkového správania v právnom vzťahu, z ktorého plynú nároky uplatnené v prejednávanej veci na prospech porušovateľa práva spotrebiteľov uplatní námietku konania rozporu s dobrými mravmi. Práve nezohľadnenie skoršieho konania žalobcu a nezohľadnenie skutkových okolností a skutočností plynúcich z judikovaných záverov v rozhodnutiach okresného súdu č. k. 6C/65/2009 a KS v Trenčíne 5Co/85/2011 v neprospech žalobcu zakladá vady napadnutého rozhodnutia podľa § 205 ods. 2 písm. a) až d) O.s.p., pričom tieto vady sú korunované nesprávnym právnym posúdením v otázke oprávnenosti aplikácie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka na uplatnenú námietku premlčania. Ak by odvolací súd uvažoval o potvrdení napadnutého rozsudku, žiadala, aby pripustil vo výroku dovolanie na otázku zásadného právneho významu, a to, či uplatnenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka v súvislosti so vznesenou námietkou premlčania plnenia požadovaného veriteľom svedčí aj veriteľovi, ktorý preukázateľne poškodil dlžníka neprijateľnými zmluvnými podmienkami, mimosúdny výkonom práva ho takmer zbavil majetku, ktorý je jeho jediným obydľím a svoje nároky na nemorálne plnenia po celý čas proti dlžníkovi uplatňoval hrubým agresívnym spôsobom. Rozpor s dobrými mravmi uplatnený v limitoch § 3 ods. 1 OZ a nepriznanie súdnej ochrany právu musí v rovine kotradiktórnej rešpektovať správanie oboch strán sporu a je iba o tom, aby sa vyvážilo zlomyseľné konanie jednej strany na úkor strany druhej - nie je však jasné, ako mala porušiť práva žalobcu, keď ako konštatujú aj vyššie citované rozhodnutia, bol to vždy len žalobca, ktorý hromadne porušoval práva spotrebiteľov a dnes mu súd chce ešte škandalózne priznávať ochranu dobrých mravov (rozsudky NS SR z 01.05.2005, sp. zn. 1Cdo 148/2004, ZSP 30/2005 a rozhodnutie NS ČR z 31.08.2004, sp. zn. 25Cdo 2648/2003). Námietka premlčania už na strane spotrebiteľa nie je námietkou, ktorú musí nevyhnutne vznášať sám, a preto trvá na tom, aby odvolací súd aplikoval § 5b zákona č. 20/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa ex offa - keďže toto neaplikoval konajúci okresný súd, čím porušil práva spotrebiteľa - a napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu ako celok zamietne. Ustanovenie § 5b cit. zákona je kogentné a procesné dopadajúce na všetky prebiehajúce súdne konania. V danom prípade pri zohľadnení vyššie opísaných argumentov - znenie § 5b cit. zákona nepripúšťa pomerovanie s § 3 ods. 1 OZ (pretože nejde o úkon účastníka konania), a preto je nevyhnutné, aby súd toto ex offa aplikoval a žalobu ako celok zamietol.

Navrhovateľ sa k odvolaniu odporkyne písomne nevyjadril.

Krajský súd preskúmal vec v intenciách ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok okresného súdu je potrebné zmeniť podľa § 220 O.s.p., a to bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 214 ods. 1 O.s.p.

Zákonom č. 102/2014 Z. z. ako bod 11 čl. VIII bol do zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa zavedený § 5b, podľa ktorého orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihlíada aj

bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

Ide o legislatívne vyjadrenie princípu ochrany slabšej strany - spotrebiteľa, v právnych vzťahoch. Zákonná úprava nadobudla účinnosť 1. mája 2014 a v zákone nie sú uvedené žiadne intertemporálne pravidlá.

Bolo potrebné zodpovedať na otázku, či nová právna úprava obsiahnutá v citovanom ustanovení § 5b sa má aplikovať aj na právne vzťahy vzniknuté pred dňom nadobudnutia účinnosti novej právnej úpravy.

Súdna prax sa spočiatku vyznačovala divergentným vnímaním uvedeného ustanovenia. Časť justičnej praxe zastáva názor o hmotnoprávnom charaktere tohto ustanovenia a časť naopak o jeho procesnom charaktere.

O povahe právnej normy nerozhoduje formálne kritérium zaradenia právnej normy do právneho predpisu, ale charakter právnych vzťahov, ktoré táto norma reguluje. Ak právna norma reguluje vzájomné subjektívne práva a povinnosti svojich adresátov priamo, nesprostredkované súdnym zásahom, pôjde o normu hmotnoprávnú. Procesné právo naopak predstavuje všetky tie normy, ktoré regulujú ľudské správanie v konaní zameranom na poskytovanie súdnej ochrany pred súdnymi orgánmi (porovnaj Macur, J.: Právo procesné a právo hmotné. Brno: Masarykova univerzita, 1993 a Macur, J.: Problémy vzájomného vzťahu práva procesného a hmotného. Brno: Masarykova univerzita, 1993).

Boli publikované názory, vychádzajúce z uvedených teoretických úvah, že ustanovenie § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa normuje predovšetkým a najmä procesnú činnosť orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy, a preto má procesnoprávny charakter. Týmto orgánom je predovšetkým súd, čo vyplýva z odkazu textu ustanovenia na premlčanie vo význame prekážky žalovateľnosti uplatneného subjektívneho práva. Na tom nič nemení ani hmotnoprávny pojem premlčanie. Použitý je totiž v kontexte s prihliadnutím na skutočnosti, ktoré bránia priznať plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy.

V prípade ustanovenia § 5b zákon neustanovuje žiadne intertemporálne pravidlá, preto vzhľadom na procesnoprávny charakter uvedeného ustanovenia, sa uplatní zásada okamžitej aplikability procesných noriem, to znamená, že procesná norma pôsobí odo dňa nadobudnutia svojej účinnosti na všetky spory prebiehajúce na súdoch. Súd má potom prihliadať na premlčanie práva ex officio vo všetkých, aj pred nadobudnutím účinnosti tohto ustanovenia začatých konaniach podliehajúcich predpokladom tejto právnej normy.

Vychádzajúc z ustanovenia § 5b zákona č. 102/2014 Z. z., ktorý bol zavedený do zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa s účinnosťou od 1. mája 2014, bolo potrebné v prejednávanej veci, v ktorej súd koná o nárokoch zo spotrebiteľského právneho vzťahu, o práve navrhovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia z úverovej zmluvy, ktorá bola v inom konaní vyhlásená za absolútne neplatnú, ex officio aplikovať citované ustanovenie § 5b.

V prejednávanej veci ide o vydanie bezdôvodného obohatenia z absolútne neplatnej zmluvy. Takáto zmluva je neplatná od počiatku (ex nunc) t. j. akoby vôbec nevznikla. Bezdôvodné obohatenie získané z takéhoto úkonu teda vzniká od samého vzniku právneho úkonu, v danom prípade 11. mája 2006.

Premlčacia doba na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia je dvojročná subjektívna (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ktorá začína plynúť odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Súčasne podľa § 107 ods. 2 Občianskeho

zákonníka platí aj objektívna trojročná premlčacia doba, ktorá plynie odo dňa, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo, teda v tejto objektívnej premlčacej dobe je potrebné uplatniť právo na súde.

V prejednávanej veci došlo k bezdôvodnému obohateniu odporkyne 11. mája 2006. Navrhovateľ podal na súde návrh na začatie konania o vydanie tohto bezdôvodného obohatenia dňa 30. januára 2012, teda zjavne po uplynutí objektívnej trojročnej premlčacej doby (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Vzhľadom na zákonnú úpravu v ust. § 5b zákona č. 102/2014 Z. z., ktorú je súd povinný aplikovať, a to aj v konaniach začatých pred účinnosťou uvedenej právnej úpravy - 1. májom 2014, t. j. uplatniť princíp okamžitej aplikability, bolo potrebné prihliadnúť na premlčanie práva navrhovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo odporkyňi z absolútne neplatnej spotrebiteľskej zmluvy.

Podľa názoru odvolacieho súdu, právna úprava v ust. § 5b bez ďalšieho poskytuje ochranu spotrebiteľovi a neumožňuje sa už zaoberať prípadnou aplikáciou ustanovenia § 3 Občianskeho zákonníka, teda uvažovať o tom, či uplatnenie inštitútu premlčania práva nebude prípadne v rozpore s dobrými mravmi, a to s poukazom na povinnosť súdu prihliadnúť o. i. aj na premlčanie práva ex officio.

Vo veci bol teda správne zistený skutkový stav a použitá správa právna úprava, avšak vzhľadom na vyššie uvedenú novelu zákona o ochrane spotrebiteľa č. 250/2007 Z. z. vykonanú zákonom č. 102/2014 Z. z. bolo potrebné rozsudok okresného súdu zmeniť a návrh navrhovateľa zamietnuť pre premlčanie jeho práva na vydanie bezdôvodného obohatenia.

Z aspektu hospodárnosti konania sa odvolací súd už ďalšími odvolacími dôvodmi odporkyne nezaoberal, pretože z dôvodov uvedených vyššie je v konaní úspešná.

Podľa § 224 ods. 2 v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p. úspešnej odporkyňi nepriznal náhradu trov konania, pretože ich neuplatnila a nevyplývajú ani z obsahu spisu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné .